

altsaa langt fra tagen ud af Ministerens Haand.

J. N. Hansen: Det er blot som et Modstykke til den Skildring af Fæstebondens Lyksalighed, som er givet os af den ærede Rigsdagsmand for Kjøbenhavn's 5te Valgkreds (Zillisch), at jeg skal tillade mig at udtale et Par Ord, og fremsætte den sidste Fæstehistorie, som jeg i den nyeste Tid er bleven bekendt med. En ung Gaardmand giftede sig med en yngre Kone, da han havde fæstet; efter 6 Mars Forløb døde han, hans Enke var altsaa endnu meget ung, og det vil være bekendt for dem, der kjende lidt til Driften af en saadan Bondeggaard, at en Enke ikke let kan blive stoddende og drive Gaarden, og hun saae sig derfor om, da der meldte sig Friere, om hun kunde faae en Mand, som hun kunde lide, og som hun fandt havde de fornødne Midler, for at kunne træde i hendes afdøde Mand's Sted, og hun valgte sin afdøde Mand's Broder; han havde Penge nok mellem Hænder til baade at kunne fæste og kjøbe af hvilket som helst Herfskab. Han gjorde Tilbud i saa Henseende, og han manglede, som sagt, ikke Midler dertil, men det blev nægtet af vedkommende Herfskab, at han kunde faae Gaarden isæste eller tilkjøbs, og da hun saaledes har maattet tage ham paa Gaarden for at kunne drive den, har hun faaet 2 Børn med ham og er meget nær ved at faae det 3die. Fæstelovgivningen er nu altsaa saaledes, at hun enten uden den allermindste Godtgjørelse skal afstaae den Ret, hun har, nemlig paa Livstid at bruge Gaarden, eller ogsaa skal hun henleve paa en uløblich Maade, og det trykker hende maaffee mere end nogen Anden, at hun er nødt dertil. For at man ikke skal sige, at, hvad jeg her fortæller, er grebet ud af Luften, skal jeg udtrykkelig omtale, hvor det er foregaaet, det er nemlig skeet paa Svandholms Gods.

Zillisch: Maa jeg blot gjøre den korte Bemærkning, at det dog er aldeles klart, at saadanne enkelte Exempler aldeles Intet bevise (En Stemme: Der er 100 lignende!). Der er Ingen, som kan falde paa at nægte, at Fæstelovgivningen jo kan misbruges ligesaavel

som enhver anden Lov, og jeg kunde fortælle den ærede Rigsdagsmand ikke 100, men 1000 Exempler paa Magerkarle, der behandle deres Debitorer ubilligt, paa Huusværter, som kaste deres Leiere paa Gaden, naar Flyttedagen kommer og de ikke kunne betale; men al sliq Ubillighed kunne vi ikke afhjælpe ved Lovgivningen, og naar vi ville indlade os derpaa, naar vi troe, at kunne give Love, som kunne forhindre saadanne enkelte Ubilligheder, saa ville vi derved ligesom i dette Tilfælde gjøre en langt større og langt almindeligere Skade, en langt almindeligere Uret og gjøre Brud paa alle hidtil bestaaende Rettsregler.

J. N. Hansen: Jeg skal kun svare, at hvad jeg fortalte, det er jo fuldkommen lovligt, Herfskabet er i sin fulde gode Ret. Det er forunderligt, at den ærede Rigsdagsmand ikke vil holde sig paa det Standpunkt, hvorpaa han hele Tiden har holdt sig; han har holdt sig til den strenge juridiske Ret, man skulde ikke tage Hensyn til noget Andet; men her, hvor vi paa visse dette Forholds hele Unatur, vise, hvad der ligger i den strenge Ret, hvad en Godseier kan gjøre, synes han at have forladt sit tidligere Standpunkt. Jeg maa ogsaa gjøre den ærede Taler opmærksom paa, at jeg udtrykkelig sagde, at det var det nyeste Tilfælde, der var mig bekendt; jeg er overbevist om, at Mange, som ere noget kjendte paa Landet, ville kunne anføre lignende Exempler (Stemmer: Ja!); det er ikke noget enestaaende Tilfælde, det er det nyeste, der er blevet mig bekendt af den Slags; men Godseieren er i sin gode, lovlige, juridiske Ret, naar han handler, som her er skeet. Her er ikke Spørgsmaal om Billighed, om der intet Hensyn skal tages til Billighed; men her er Spørgsmaal, om et Forhold skal bestaae, som foruden alle andre Mangler ogsaa har den, at det giver en Mand en fuldkommen lovlig Ret til at handle saaledes, at Moraliteten derved i høieste Grad trædes under Fødder.

Ordføreren: Jeg vil blot gjøre den korte Bemærkning, at jeg som Ordfører flere Gange har fortolket de omtvistede Ord „en saadan Fæstelovgivningen undergIVEN Eiendom“